

**STRATEGII PSIHOLOGICE CURRICULARE
DE DEZVOLTARE A COMPORTAMENTULUI PROSOCIAL
LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ.
CURRICULAR PSYCHOLOGICAL STRATEGIES
FOR THE DEVELOPMENT OF PROSOCIAL BEHAVIOR
IN STUDENTS OF LOW SCHOOL AGE**

BEȘU Ana-Maria

Liceul Tehnologic „Dimitrie Leonida” Piatra-Neamț, ROMANIA

Prof. Înv.Primar

E-mail: maria-maty31@yahoo.com

ORCID iD: 0000-0001-8875-8497

CZU: 37.015.3

DOI: 10.46727/c.cv-2023.p265-270

Rezumat

În ultimele decenii, psihologii și pedagogii au devenit din ce în ce mai interesați de dezvoltarea comportamentului prosocial la copiii de vârstă școlară mică. Toate studiile subliniază importanța educației și intervențiilor care urmăresc să promoveze dezvoltarea empatiei, reglarea emoțiilor și relațiile sociale pozitive în dezvoltarea comportamentului prosocial la copii. Un accent deosebit este pus pe educația timpurie, deoarece este un moment crucial în dezvoltarea comportamentului prosocial la copii. Este important să se recunoască că dezvoltarea comportamentului prosocial la copiii de vârstă școlară mică necesită un efort coordonat și consecvent din partea părinților, cadrelor didactice și a întregii comunități. Prin utilizarea strategiilor curriculare adecvate, putem contribui la formarea unor adulți responsabili și implicați social, care pot fi activi și productivi în societatea noastră.

Cuvinte-cheie: *comportament prosocial, abilități sociale, strategii, moralitate.*

Abstract

In recent decades, psychologists and pedagogues have become increasingly interested in the development of prosocial behavior in young school-aged children. All studies emphasize the importance of education and interventions that aim to promote the development of empathy, emotion regulation, and positive social relationships in the development of prosocial behavior in children. A special emphasis is placed on early education, as it is a crucial moment in the development of prosocial behavior in children. It is important to recognize that the development of prosocial behavior in young school-age children requires a coordinated and consistent effort from parents, teachers and the entire community. By using appropriate curriculum strategies, we can contribute to the formation of responsible and socially engaged adults who can be active and productive in our society.

Keywords: *prosocial behavior, social skills, strategies, morality*

Strategiile psihologice curriculare de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică reprezintă un domeniu de interes major pentru pedagogi și psihologi, deoarece

comportamentul prosocial este asociat cu succesul școlar și cu o serie de beneficii sociale și emoționale.

Teoriile și modelele care stau la baza dezvoltării comportamentului prosocial la copii și câteva studii care au evaluat eficacitatea diferitelor strategii.

Teoria dezvoltării morale a lui Kohlberg

Lawrence Kohlberg a dezvoltat o teorie a dezvoltării morale care descrie modul în care copiii dezvoltă judecăți morale și comportamente prosoziale. Kohlberg a identificat trei nivele principale de dezvoltare morală și două subetape pentru fiecare nivel:

Nivelul preconvențional: copiii formează morală bazată pe consecințele acțiunilor lor pentru ei înșiși. Subetapa 1: orientarea spre pedeapsă și evitarea încălcării regulilor. Subetapa 2: orientarea spre beneficiile proprii.

Nivelul convențional: copiii încep să ia în considerare normele și valorile sociale în judecățile lor morale. Subetapa 3: orientarea spre aprobarea celor din jur. Subetapa 4: orientarea spre respectarea autorității și a legii.

Nivelul postconvențional: oamenii dezvoltă morală bazată pe principii abstracte și universale. Subetapa 5: orientarea spre dreptate și egalitate. Subetapa 6: orientarea spre principii morale universale.

Kohlberg a argumentat că, într-un mediu adecvat, copiii vor ajunge la nivelul postconvențional de dezvoltare morală. Prin urmare, educația și formarea morală trebuie să aibă ca obiectiv dezvoltarea competențelor morale și prosoziale la copiii mici.

Modelul de competențe sociale al lui Gresham și Elliot

Douglas Gresham și Stephen Elliot au dezvoltat un model de competențe sociale care este folosit în prezent în multe programe de intervenție și formare morală. Modelul constă în șase competențe sociale:

- ❖ Abilități de comunicare eficientă: abilitatea de a comunica cu alții într-un mod eficient și pozitiv.
- ❖ Abilități de rezolvare a problemelor: abilitatea de a identifica și rezolvarea problemelor într-un mod pozitiv.
- ❖ Abilități de luare a deciziilor: capacitatea de a lua decizii informate și responsabile.
- ❖ Abilități de empatie: capacitatea de a înțelege și simți emoțiile altor persoane.
- ❖ Abilități de autocontrol: abilitatea de a-și controla emoțiile și comportamentul în situații stresante sau provocatoare.
- ❖ Abilități de relaționare socială: abilitatea de a construi și menține relații sănătoase și pozitive cu ceilalți. a deciziilor: capacitatea de a lua decizii bazate pe norme morale și etice.
- ❖ Abilități de autocontrol: abilitatea de a controla emoțiile și comportamentele în situații dificile sau provocatoare.
- ❖ Abilități de empatie: capacitatea de a înțelege și simți emoțiile altor persoane.
- ❖ Abilități de cooperare: abilitatea de a lucra cu alții într-un mod pozitiv și constructiv.

Aceste competențe sociale sunt esențiale pentru dezvoltarea comportamentului prosocial la copiii de vârstă școlară și pot fi dezvoltate prin educație și formare morală.

Strategii curriculare pentru dezvoltarea comportamentului prosocial

Există o varietate de strategii curriculare care pot fi implementate de educatori și profesori pentru a dezvolta comportamentul prosocial la copiii de vârstă școlară mică. Aceste strategii includ:

Învățarea prin modelare: copiii pot învăța comportamentul prosocial prin observarea și imitarea modelelor pozitive de comportament. Educatorii și profesorii pot fi modele pozitive prin comportamentul lor, dar și prin folosirea unor personaje fictive sau reale care demonstrează comportamentul prosocial.

Învățarea prin jocuri și activități: activitățile care implică jocuri și colaborare pot fi folosite pentru a dezvolta competențe sociale și prosociale. Aceste activități includ jocuri de rol, jocuri de cooperare și jocuri care implică rezolvarea problemelor într-un mod pozitiv.

Învățarea prin dialog și discuții: discuțiile și dialogurile care implică copiii pot fi folosite pentru a încuraja gândirea critică și dezvoltarea normelor morale și etice. Discuții pot fi organizate importante în jurul unor teme sau probleme sociale, cum ar fi bullying-ul, discriminarea sau in justiția socială.

Învățarea prin exerciții de imaginație vizualizare: exerciții de imaginație și vizualizare pot fi folosite pentru a dezvolta empatia și capacitatea de a cunoaște perspectiva altor persoane. Aceste exerciții pot include citirea poveștilor care ilustrează emoțiile și experiența altor persoane sau vizualizarea unor scenarii în care copiii sunt puși în rolul altor persoane. Învățarea prin feedback și încurajare: feedback-ul pozitiv și încurajarea pot fi folosite pentru a sprijini comportamentele prosociale la copiii de vârstă școlară mică. Copiii pot fi încurajați comportamentul să exprime recunoașterea și aprecierea pentru cele pozitive ale altor persoane pot fi oferite recompense pentru recunoașterea comportamentului lor prosocial.

Studiile care au evaluat eficacitatea acestor strategii curriculare au arătat că acestea pot fi eficiente în dezvoltarea comportamentului prosocial la copiii de vârstă școlară mică. De exemplu, un studiu realizat de Ladd și Herald-Brown (2019) a constatat că programul de educație morală și socială pentru copii de vârstă școlară mică a fost eficient în dezvoltarea abilităților sociale și prosociale ale copiilor. Acest program a implicat activități care au încurajat competențele sociale, cum ar fi abilități de comunicare, abilități de autocontrol și abilități de cooperare.

Un alt studiu realizat de Eisenberg și Spinrad (2016) a evaluat eficacitatea unei intervenții care a implicat discuții și jocuri care au încurajat comportamentele prosociale la copiii de vârstă școlară mică. Studiul a constatat că această intervenție a fost eficientă în dezvoltarea competențelor prosociale, precum și în reducerea comportamentelor agresive și disruptive la copiii participanți.

În plus, un studiu realizat de Renk și Sweeney (2018) a evaluat eficacitatea unei intervenții care a implicat exerciții de imaginație și vizualizare pentru a dezvolta empatia și capacitatea de a înțelege perspectiva altor persoane la copiii de vârstă școlară mică. Studiul a constatat că această intervenție a fost eficientă în dezvoltarea empatiei și a capacităților de dezvoltare a perspectivei altor persoane la copiii participanți.

Aceste strategii se concentrează pe dezvoltarea abilităților de comunicare, empatie, cooperare și rezolvare a conflictelor la elevii de vârstă școlară mică, prin intermediul activităților curriculare și extracurriculare.

Comportamentul prosocial este asociat cu o serie de beneficii pentru individ și societate, cum ar fi îmbunătățirea relațiilor interpersonale, dezvoltarea empatiei și a rezilienței la stres, și creșterea stimei de sine. De asemenea, comportamentul prosocial poate contribui la dezvoltarea unor valori și atitudini pozitive, precum respectul față de ceilalți și responsabilitatea socială.

Teoriile și modelele de dezvoltare a comportamentului prosocial se concentrează pe identificarea factorilor care contribuie la dezvoltarea acestui comportament, precum și pe dezvoltarea unor strategii eficiente de intervenție.

Una dintre cele mai cunoscute teorii este Modelul Dezvoltării Sociale a lui Eisenberg și Mussen (1989), care sugerează că comportamentul prosocial se dezvoltă în urma proceselor cognitive și emoționale care includ recunoașterea emoțiilor, empatia și regulile sociale. Modelul mai sugerează că, în timp ce copiii tind să fie egocentrice și să se concentreze pe propriile nevoi și dorințe, dezvoltarea comportamentului prosocial poate fi încurajată prin intermediul modelelor de comportament prosocial și a experiențelor pozitive de interacțiune socială.

O altă teorie importantă este Modelul Dezbaterei Morale a lui Kohlberg (1969), care sugerează că dezvoltarea morală are loc în trei etape: preconvențională, convențională și postconvențională. În prima etapă, copiii se concentrează pe obediența față de reguli și pe evitarea pedepsei. În a doua etapă, copiii încep să înțeleagă importanța normelor sociale și a relațiilor interpersonale. În ultima etapă, indivizii dezvoltă valori și principii personale, bazate pe rațiune și moralitate.

Tabel 1. Teoriile și modelele de dezvoltare a comportamentului prosocial

Teorie	Autor	Descriere
Modelul Dezvoltării Sociale	Eisenberg și Mussen (1989)	Comportamentul prosocial se dezvoltă prin procese cognitive și emoționale, incluzând recunoașterea emoțiilor, empatia și regulile sociale. Dezvoltarea poate fi încurajată prin modele de comportament prosocial și experiențe pozitive de interacțiune socială.
Modelul Dezbaterei Morale	Kohlberg (1969)	Dezvoltarea morală are loc în trei etape: preconvențională, convențională și postconvențională. Copiii se concentrează inițial pe obediența față de reguli, apoi pe importanța normelor sociale și a relațiilor interpersonale, iar în final dezvoltă valori și principii personale bazate pe rațiune și moralitate.

Modelele de dezvoltare a comportamentului prosocial au servit ca bază pentru dezvoltarea de strategii psihologice curriculare eficiente, care încurajează și promovează dezvoltarea acestui comportament.

Strategiile psihologice curriculare de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică pot fi implementate într-o varietate de contexte, inclusiv în școală și acasă. Aceste strategii includ:

Educația morală - Educația morală poate fi o metodă eficientă de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică. Această metodă se concentrează pe

dezvoltarea valorilor și principiilor morale, precum respectul, onestitatea, empatia și responsabilitatea socială. Activitățile de educație morală pot fi integrate în curriculum-ul școlar, prin intermediul lecțiilor și a activităților extracurriculare.

Jocurile de rol - Jocurile de rol pot fi o metodă eficientă de dezvoltare a comportamentului prosocial prin intermediul simulării situațiilor de viață reală. Această metodă poate ajuta copiii să înțeleagă perspectiva altor persoane și să dezvolte empatia. De asemenea, jocurile de rol pot fi utilizate pentru a învăța abilități de comunicare și rezolvare a conflictelor.

Feedback-ul pozitiv - Feedback-ul pozitiv poate fi o metodă eficientă de încurajare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică. Acesta poate fi oferit prin intermediul laudei și recunoașterii, atunci când copiii manifestă comportament prosocial. De asemenea, feedback-ul pozitiv poate fi utilizat pentru a încuraja lor pozitive de comportament prosocial, cum ar fi ajutorarea altor persoane, împărtășirea jucăriilor și cooperarea în jocuri și activități. În plus, modelarea comportamentului prosocial poate fi realizată și prin intermediul rolurilor de lider și mentori, care pot încuraja și inspira comportamentul prosocial la elevii mai mici.

Instruirea abilităților sociale - Instruirea abilităților sociale poate fi o metodă eficientă de dezvoltare a comportamentului prosocial prin intermediul învățării abilităților de comunicare, rezolvare a conflictelor și cooperare în grup. Aceste abilități pot fi învățate prin intermediul lecțiilor de grup, jocurilor și activităților interactive.

Învățarea prin experiență - Învățarea prin experiență poate fi o metodă eficientă de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul participării în activități de voluntariat, proiecte comunitare și alte activități care implică interacțiunea socială și ajutorarea altor persoane. Aceste experiențe pot ajuta copiii să dezvolte empatia, responsabilitatea socială și să înțeleagă importanța ajutorării celorlalți. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul exemplelor pozitive de comportament prosocial, cum ar fi ajutorarea altor persoane, împărtășirea jucăriilor și cooperarea în jocuri și activități. În plus, modelarea comportamentului prosocial poate fi realizată și prin intermediul rolurilor de lider și mentori, care pot încuraja și inspira comportamentul prosocial la elevii mai mici.

Utilizarea tehnologiei - Utilizarea tehnologiei poate fi o metodă eficientă de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul utilizării platformelor online și a jocurilor educaționale care implică interacțiunea socială și dezvoltarea abilităților de comunicare și cooperare în grup.

Tabel 2. Tabelul de comparație între strategiile și metodele folosite pentru promovarea comportamentului prosocial la copii

Studiu	Strategii și metode	Rezultate
Eisenberg, N. și Spinrad, TL (2016)	Intervenții educaționale și curriculare care vizează promovarea comportamentului prosocial al copiilor, dezvoltarea empatiei și luarea de perspectivă.	Eficient în promovarea comportamentului prosocial la copii.
Ladd, GW și Herald-Brown, SL (2019)	Utilizarea unor programe de învățământ adecvat și a unei pedagogii care pun accent pe reglarea emoțiilor, empatia și relațiile sociale pozitive.	Educatorii timpurii pot juca un rol crucial în stimularea dezvoltării prosociale a copiilor.

Renk, K. și Sweeney, K. (2018)	Intervențiile educaționale care se concentrează pe dezvoltarea social-emoțională, cum ar fi cele care predau empatia și reglarea emoțiilor.	Eficiente în promovarea comportamentului prosocial la copiii mici.
Strayer, FF și Strayer, J. (1986)	Intervențiile care urmăresc să promoveze empatia, cum ar fi exercițiile de luare a perspectivei.	Empatia și comportamentul prosocial sunt strâns legat.
Zahn-Waxler, C., Radke-Yarrow, M., Wagner, E. și Chapman, M. (1992)	Dezvoltarea preocupării pentru ceilalți, exprimarea tristeții atunci când alții sunt supărați.	Dezvoltarea preocupării pentru ceilalți este un aspect critic al dezvoltării sociale și emoționale a copiilor și este strâns legat de dezvoltarea comportamentului prosocial.

Toate studiile sugerează că intervențiile educaționale și curriculare care vizează promovarea comportamentului prosocial al copiilor sunt eficiente în promovarea acestui comportament.

Implementarea acestor strategii psihologice curriculare pot fi eficiente în dezvoltarea comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică. Deși aceste strategii pot fi implementate într-o varietate de contexte, acestea trebuie adaptate la nevoile individuale ale elevilor și la contextul specific de învățare.

BIBLIOGRAFIE

1. EISENBERG, N. și Spinrad, TL (2016). Comportamentul prosocial la copii. *Revista anuală de psihologie*, 67, 647-672.
2. LADD, GW și HERALD-BROWN, SL (2019). Îmbunătățirea dezvoltării prosociale în copilăria timpurie. *Journal of Educational Psychology*, 111(3), 447-462.
2. RENK, K. și SWEENEY, K. (2018). Promovarea comportamentului prosocial în copilăria timpurie. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 59, 1-9.
3. STRAYER, FF și STRAYER, J. (1986). Empatie și comportament prosocial. *Buletinul psihologic*, 99(1), 66-79.
4. ZAHN-WAXLER, C., RADKE-YARROW, M., WAGNER, E., & CHAPMAN, M. (1992). Dezvoltarea preocupării pentru ceilalți. *Psihologia dezvoltării*, 28(1), 126-136.